

Николюк Л.С., курсант 2-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства навчально- наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ *Науковий керівник:* кандидат юридичних наук *Тихомиров Д.О.*

ХАРАКТЕРИСТИКА АНТИДЕМОКРАТИЧНИХ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ

Деякі дослідники дотримуються думки, що державний режим це занадто широке поняття для даного явища і вважають за краще використовувати дещо інше - державно-правовий режим. На відміну від понять форми правління і форми державного устрою, які відносяться до організаційної стороні форми держави, термін державний режим характеризує її

функціональну сторону - форми і методи здійснення державної (а не іншої) влади.

Державно-правовий режим - це поняття, що позначає систему прийомів, методів, форм, способів здійснення державної і політичної влади в суспільстві. Це функціональна характеристика влади. Характер державно-політичного режиму ніколи прямо не вказується в конституціях держав (не вважаючи поширених вказівок на демократичний характер держави), однак майже завжди самим безпосереднім чином відбивається на їх утриманні. [1, ст. 30]

Основою для класифікації державно-правових (політичних) режимів, тобто способів та методів здійснення державної влади, є:

- ступінь розвиненості політичної демократії;
- реальний політико-правовий статус особи.

З урахуванням цих критеріїв сучасні державно-правові (політичні) режими поділяються на демократичні та антидемократичні.

Метою даної роботи стало розкриття поняття в широкому аспекті антидемократичного політичного режиму, його визначення, види, особливості. Для того, щоб забезпечити світ від негативних наслідків.

Антидемократичний режим - це режим, коли державна влада здійснюється шляхом обмеження або порушення основних прав людини, коли заборонена легальна діяльність опозиційних політичних партій і громадських об'єднань.

Для нього характерні такі ознаки:

- не реалізується (частіше всього юридично не закріплений) принцип поділу влад;
- звужується або припиняється вплив громадян та їх об'єднань на управління державою;
- відсутня або стає формальною виборність;
- забороняється діяльність опозиційних партій та організацій;
- застосовуються політичні репресії.

Такий режим може бути авторитарним і тоталітарним, вождизм, військово-диктаторський, комунізм, фашистський, расистський та ін. [3, ст. 94]

Тоталітарний режим - крайня форма антидемократичного режиму, такий спосіб організації державної влади, при якому

здійснюється повний (тотальний) контроль державою над всіма сферами життя суспільства та особистості.

Він характеризується:

- повним пануванням держави над особистістю та суспільством;
- одержавленням усіх легальних об'єднань та організацій;
- необмеженими законом повноваженнями органів влади;
- заборонаю демократичних організацій;
- загальним контролем над діяльністю громадян та їх об'єднань;
- прагненням до зовнішньої експансії. Різновидами тоталітарного режиму виступають расистський, фашистський, військово-диктаторський режими.

Авторитарний режим - це стан політичного життя, коли влада зосереджується в руках однієї особи або правлячої верхівки. Цей режим не має таких реакційних проявів, як тоталітарний, і характеризується:

- необмеженою владою однієї особи або групи осіб, не підконтрольних народів;
- наявністю центра управління, який діє на свій розсуд, у тому числі з порушенням норм закону;

- використанням насильства та позасудових методів примусу;
- опорою на поліцейський та військовий апарат;
- дією принципу пріоритету держави над особистістю, відсутністю гарантій здійснення конституційно проголошених прав і свобод особи, особливо у взаємовідносинах із владою. [4, ст. 13-14]

Комунізм (соціалізм) у більшій степені, ніж інші різновидитоталітаризму, виражає основні риси цього ладу, оскільки припускає абсолютну владу держави, повне усунення приватної власності і, отже, будь-якої автономії особистості. Незважаючи на переважно тоталітарні форми політичної організації соціалістичній системі характерні і гуманніполітичні цілі. Так, наприклад, у СРСР різко підвищився рівень освіти народу, стали доступними досягнення науки і культури, була забезпечена соціальна захищеність населення, розвивалася економіка, космічна і воєнна промисловість і т.д., різко

скоротився рівень злочинності, дотого ж протягом десятиліть система майже не використовувала масові репресії.

Військовий (військово-диктаторський, військово- поліцейський) режим заснований на владі реальних керівників збройних сил чи спецслужб, встановлюється в результаті перевороту, здійснюваного проти законного правління цивільних осіб.

Військові режими панують колегіально (як хунта), або на чолі держави знаходиться один з військових чинів, найчастіше генерал або старший офіцер. Армія перетворюється на панівну соціально-політичну силу, бере активну участь у реалізації як внутрішніх, так і зовнішніх функцій держави. В умовах подібного антидемократичного режиму створюється розгалужений військово- поліцейський апарат, який включає крім армії і спецслужб велика кількість інших органів, у тому числі і позаконституційного характеру, для політичного контролю за населенням, громадськими об'єднаннями, ідеологічної обробки громадян, боротьби з антиурядовими рухами і т. п. Скасовується конституція і багато законодавчих актів, які замінюються актами військових властей.

Типовий приклад: військове правління в М'янмі (колишня Бірма), в Аргентині, Болівії, Парагваї в недавньому минулому, в держав Тропічної Африки.

Монархічний режим, що поділяється на: а) абсолютну монархію, де владаналежить монарху, парламенту немає (наприклад, Саудівська Аравія); б) дуалістичну (подвійну) монархію, в якій парламент хоч і діє, але його роль є мінімальною, такою, що не заважає самодержавному режиму (наприклад, Кувейт).

Персоніфікований режим, репрезентований: а) персональною тиранією, в якій влада належить вождю, котрий спирається за відсутності розгалужених політичних інституцій передусім на поліцію (наприклад, режим Аміна в Уганді); б) матримоніальною тиранією, де влада впродовж десятиріч передається спадково (наприклад, режим Стресснера у Парагваї).

Однопартійний режим, який має: а) напівконкурентний характер, оскільки хоч вибори до органів влади проводяться, але кількість суб'єктів, що беруть участь, зумисно звужена, оскільки відбір і відсіювання претендентів здійснюють спочатку в рамках партії влади, а відтак відібраних висувають далі, незаперечно

створячи новий суспільний порядок; б) патронажно-клієнтальний характер, коли в політичний світ впроваджують сімейно-родинні, кланові, етнічні, конфесійні та інші взаємозв'язки, на ґрунті чого формується партія патрона, котрий стає для мас уособленням режиму й життєстверджувальним гарантом.

Фашистський режим по своїй суті є радикальний тоталітаризм. Державами, де вперше виникли фашистські організації, були Італія та Німеччина. Метою його було твердження панування арійської раси, вищої нацією проголошувалася німецька. Фашизм встановлюється в кризових ситуаціях, коли традиційні буржуазно-демократичні інститути не спрацьовують, а проведена державна політика виявляється або помилковою, або неефективною.

Причини появи фашизму в 20-30-х рр. ХХ в. в Західній Європі:

1) глибоку соціально-економічну кризу, яка призвела до різкого падіння виробництва, масового безробіття;

2) стагнація і криза в розвитку західного лібералізму і буржуазної культури;

3) радикальні зміни в соціальній структурі буржуазного суспільства, обумовлені економічною кризою і необхідністю модернізації виробництва;

4) слабкість тодішньої державної влади, яка не мала розвинених традицій парламентаризму та багатопартійності.

З огляду на вище сказане можна зробити висновок, що режими здійснення державної влади відрізняються великою різноманітністю. Їх специфіка визначається залежністю як від елементів форми держави (абсолютна монархія і унітарна державність тяжіють до більш жорстких, централізованим методам управління, а парламентська республіка і федеративну побудову держави - до введення альтернативних більш демократичних методів впливу), так і від інших об'єктивних і суб'єктивних обставин: національні і історичні традиції, особливості культури, релігії і навіть територіальні розміри держави і т.д.

Отже, кожна держава має свій політичний режим. Політичний режим означає сукупність прийомів, методів, форм, способів здійснення політичної державної влади в суспільстві, характеризує ступінь політичної свободи, правове положення особи в суспільстві і певний тип політичної системи, існуючої в країні.

На сучасному етапі розвитку України питання про форму держави набуває особливого значення, адже воно стосується найважливіших аспектів організації та діяльності молодшої суверенної держави. Тому правильне розуміння відповідних теоретичних положень, що виходять з аналізу світового досвіду державно-правового будівництва, застосування їх до конкретних умов і національних традицій може суттєво сприяти створенню життєздатної форми Української держави, яка забезпечить прогресивний розвиток і розквіт усього суспільства.

Список використаних джерел

1. Теорія держави і права: Підручник / Скакун О.Ф. Пер. з рос. - Харків: Консум, 2001. - 656 с.
2. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: Підручник. - К.: Кондор, 2005. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://expertprava.ucoz.ru/load/teoriya_derzhavi_ta_prava/elektronni_pidruchniki/zagalna_teoriya_derzhavi_ta_prava_kelman/16-1-0-69
3. Загальна теорія держави і права: / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. - Харків: Право, 2002. - 432 с.
4. Молдован В.В., Чулінда Л.І. - Правознавство: навчальний посібник / МОН. - 2-ге вид. / В.В. Молдован, Л.І. Чулінда - Київ: Центр учбової літератури, 2010. - 184 а

Рошкович О.В., слухач 2-В курсу навчально-наукового інституту № 4 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук Кривицький Ю.В.

РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Наприкінці 2014 р. в Україні розпочато стратегічну реформу Міністерства внутрішніх справ (далі - МВС) України, завдяки якій передбачається перетворення останнього на цивільне правоохоронне багатопрофільне відомство з чітким